

Des del monestir

Ahmet Ibn Al-Mansur

A Poblet, els colors vermells de la tardor, que esclataran voluptuosament el mes d'octubre, s'anticipen amb la porpra dels sants màrtirs Bernat d'Alzira i les seves germanes Maria i Gràcia, la solemnitat dels quals celebrem el dia 2 de setembre, aniversari de l'arribada a Poblet de les relíquies dels sants.

La història de sant Bernat, perfumada amb l'encens de la llegenda, reflecteix bé les coordenades culturals i religioses de les acaballes del segle XII a la Catalunya Nova. Unes coordenades que a mi, sorprenentment, em recorden molt les actuals. Ahmet al-Mansur, fill del senyor moro de Carlet (València), visqué a la cort del rei taifa de València vers la segona meitat del segle XII. Enviat en ambaixada a Catalunya, passà per Lleida on tenia una parenta musulmana que hi residia, i de retorn, s'aturà a Poblet, el monestir cistercenc tot just fundat a les noves terres que Ramon Berenguer IV havia cedit a l'abadia de Fontfreda.

La llegenda diu que l'hi atragueren les cantúries dels monjos, que eren al cor resant matines. Sigui com sigui, es convertí al cristianisme i ingressà a la comunitat, on rebé el nom de Bernat. Uns anys després, volgué retornar prop dels seus per anunciar-los l'Evangeli. Obtingué la conversió de les seves germanes Saida i Soraida, però no la del seu germà al-Mansur, que els féu perseguir i matar, prop d'Alzira, tocant al Xúquer.

Com la de tot martiri, la història de Bernat i les seves germanes és una història complexa, teixida d'amor i d'odi, la concreció dura d'aquelles paraules punyents del profeta Miquees que Jesús farà seves: «Perquè el fill insultarà el pare, la filla es rebel·larà contra la mare, i la nora, contra la sogra: els enemics de cadascú seran la gent de casa seva» (Mi 7,6; Mt 10,36). Avui entenem d'una altra manera —almenys jo l'hi entenc— la missió evangelitzadora de l'Església, en la línia de les paraules de la 1a carta de Pere: «Estigueu sempre

a punt per a donar una resposta a tothom qui us demani raó de la vostra esperança. Però feu-ho suaument i amb respecte, mantenint la rectitud de consciència» (3,15-16). Però ja en uns temps propers als de Bernat, el beat Ramon Llull parlava de diàleg, de respecte i de coneixement mutu. L'època de Bernat, Ahmet Ibn al-Mansur, és encara una època de diàleg, de respecte i de coneixement mutu, i això perquè la gent es mou, viatja, camina... està en recerca, en un espai de diàleg que, malauradament, els fonamentalismes cristià i musulmà acabaran malmetent.

Per als monjos de Poblet, que recordem cada any amb emoció el testimoni de Bernat i les seves germanes, la seva memòria ens és un estímul a donar raó de la nostra esperança suaument i amb respecte. I ens convida tots a conrear aquell altre valor imprescindible de la rectitud de consciència, que hauria de ser com la brúixola que ens ha de guiar.

Lluís Solà
Monjo de Poblet

La sal de la terra

Filosofia del naixement

Els filòsofs han centrat gran part de la seva reflexió en la mort, però no sempre han prestat prou atenció en el miracle del naixement. Escriu el filòsof jueu Franz Rosenzweig: «El naixement irromp, no obstant això, en el seu resultat individual, com un ple miracle amb la força abassegadora d'allò imprevist i imprevisible. Fecundació n'hi ha hagut sempre, però, cada naixement és quelcom absolutament nou.»

En efecte, el naixement d'un ésser humà significa la irrupció d'un jo únic en la història, un ésser capaç de fer amb la seva vida un projecte únic, de respondre afirmativament a la seva missió i de transcendir els condicionaments i les resistències de l'entorn. La vida de cada persona nascuda és originària, un

misteriós esdeveniment de la biologia. Amb cada naixement, com subratlla Hannah Arendt, sorgeix un món de possibilitats. El fet d'haver nascut és la raó per la qual són possibles la història, el relat i la memòria. No podem retornar a l'instant originari, perquè el temps flueix d'una manera irreversible, però podem introduir una cadena d'esdeveniments en la trama del temps viscut.

Com diu l'autora de *La condició humana*, els éssers humans hem de morir, però no hem nascut per morir, sinó *per fer néixer* quelcom nou, quelcom que no hi era, per inserir en el món una original novetat. L'haver de morir forma part de la vida; no depèn de la voluntat humana, com tampoc el fet de néixer és fruit d'una decisió per-

sonal. Hom es troba vivint, sap que ha nascut i es descobreix, amb perplexitat, com un ésser mortal, però en el periple de la seva vida pot desenvolupar actes lliures i imprimir en la seva existència una singularitat única, mai no vista en la història. Per això, l'ésser humà no es fabrica. Neix, o més ben dit, és procreat. No és l'execució d'una idea, ni d'un pla fatalment dissenyat; és el miracle d'un començament. En el determinisme, en negar la capacitat per realitzar actes lliures, es redueix l'ésser humà a un mer artefacte biocultural, se'l buida del seu valor inherent, es vulnera la seva dignitat inherent, l'últim tret d'excel·lència que hi ha en ell, la seva capacitat de decidir. Néixer és el do més gran que hem rebut.

Francesc Torralba
Professor de Blanquerna-Universitat
Ramon Llull
Consultor del Pontifici Consell
de Cultura

Mirada al món

Un altre terratrèmol a Xile

«Tremola!», diu la gent quan comença a moure's el terra; i aquesta expressió va precedida d'una petita tensió fins que es constata si el tremolor es calma o continua. Molts cops es calma i la vida continua com si res. Però el del dimecres 16 de setembre, a pocs minuts de les 20 h, va ser llarg i fort. L'epicentre, a prop d'Illapel i a uns onze quilòmetres sota terra, va fer tremolar la terra molt a la superfície i per tant es va sentir a molts quilòmetres a la rodona, en diverses parts d'Argentina i a gairebé tot el territori xilè. El sector d'Illapel és al nord de Viña del Mar i al sud de Coquimbo, força a prop de mar, cosa que va activar les alarmes per una entrada de mar (tsunami), i la gent que viu a primera línia de costa va poder evacuar les vivendes. Amb tot, hi ha 13 persones mortes i uns 3.500 damnificats, famílies que perden part o tot l'habitatge i pobles que queden sense servei

d'aigua ni llum. El govern i institucions de voluntariat s'han proposat tenir la zona més afectada neta de residus, però tornar a la vida normal de vegades no s'aconsegueix en mesos o anys. Les cases destruïdes com a conseqüències del terratrèmol del 2010, que va ser devastador, molt diferent d'aquest, encara no han estat reconstruïdes en la seva totalitat.

Xile té molta activitat sísmica perquè es troba sobre dues plaques tectòniques que es desplacen constantment, la de Nazca i la sud-americana; la serralada dels Andes és la convergència de totes dues. Cada dia de l'any hi ha moviments, molts cops són imperceptibles, o lleugers i breument perceptibles, de manera que no afecten la vida quotidiana. La magnitud, el fet que sigui més o menys llarg i el tipus d'oscil·lació és el que els fa més o menys perillosos. A Xile, actualment, les

construccions estan força preparades per a moviments forts, els antics habitatges que no complien amb la normativa han anat desapareixent. Però cap construcció és cent per cent infal·lible i tampoc cap moviment no és igual. Una cosa és clara, la terra és viva, té activitat i es mou. Una de les coses que es recomana en cas de moviment sísmic, sigui del grau que sigui, és mirar de controlar el pànic, mantenir la calma, però les receptes són molt variades i cadascú fa el que pot. Molta gent surt al carrer —tot i que no està comprovat que sigui millor—, però així les rèpliques es poden passar acompanyats. Perquè tot terratrèmol té rèpliques, immediates i durant els següents dies, moviments que solen tenir menor intensitat. Paradoxalment, però, aquest cap de setmana, hi ha hagut 34 morts a la carretera, gairebé el doble de víctimes que el terratrèmol de dimecres.

Elisabet Juanola Sòria
Periodista. Institut de la Pau
Armando de Ramón. Murtra
Santa Maria dels Àngels (Xile)